

Současný básník dětem

Tvorba Radka Malého pro děti se vyznačuje hravostí, básnivostí i vysokou kvalitou výtvarného zpracování

★★★★★

Čtenářům *Hosta* již není nutné představovat Radka Malého v celé jeho tvůrčí šíři, proto se soustředím na jeho tvorbu pro děti, které rok od roku utěšeně přibývá. Zmíňme pohádku o dvou křehkých bytostech *František z kaštanu*, *Anežka ze slunečnic* (nominace na Zlatou stuhu za rok 2006), kde autor nezapřel lyricky naladěného poutníka. Sbíрка *Listonoš vítr* (2011, ilustrace Pavel Čech) se vrací k podzimní melancholii básnickými aluzemi na teskné prožitky pomalu ubíhajícího času a je určena spíše starším dětem, získala nejen Magnesii literu 2012, ale bude také zapsána na Čestnou listinu IBBY 2014 za Českou republiku. S *Kamarády z abecedy* Radek Malý navazuje na dlouhodobou tradici abecedářů pro děti. Téměř v každé generaci se objevuje nová varianta, některé z nich zůstávají a děti si v nich stále čtou (například Sekorův *Ferdův slabikář* z roku 1939).

Kamarády z abecedy provází neobvyklá historie zrodu, neboť básník Radek Malý se inspiroval

hotovými ilustracemi Františka Petráka, které se už v roce 1992 dočkaly ocenění na mezinárodním XV. bienále užité grafiky v Brně. Jednotlivá rýmovaná čtyřverší vycházejí z námětu návštěvy cirkusového představení, jenž se autorovi nabízel díky pestrobarevným písmenkovým figurkám klaunů a dalších rázovitých postav. Slovesná a výtvarná spojení jsou překvapivá, vždy doplněná protějščí stránkou, která v náčrtu opakuje kresbu písmene s poetickým návodem k další výtvarné činnosti. *Kamarádi z abecedy* tak vytvářejí zajímavý komunikativní řetěz, který je navozen předmluvou autora o radosti ze „zahradničení s abecedou“ a je ukončen doslovem Františka Petráka, vzpomínajícího na své první kresby písmen. Kniha se svým typografickým ztvárněním blíží k bloku nebo náčrtníku, má kroužkovou vazbu a tvrdé listy (navrhl Martin T. Pecina). Pokud si ji dítě předškolního nebo raného školního věku přečte, vybarví a dokreslí, může se stát památkou počátků jeho gramotnosti. Grafická podoba abecedy vybízí básníka k představám, které by mohly napadnout i samo dítě (O kulaté jako zeměkoule! / O šišaté jako vajíčko!), ale také k asociacím blízkým právě umění poetismu (Ypsilon je dirigentem / cirkusové kapely. Paží máchá svižným tempem, / však stojí tu jak tvrdé Y).

Poslední sbírka Radka Malého pro děti je nenápadnější. *Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky* vznikly v rámci projektu Už jsem čtenář — Kniha pro prvňáčka a je neprodejnou publikací určenou pro žáky prvních tříd. Tematická i formální pestrost „všelijakých řečiček“ je obdivuhodná. Kniha obsahuje básně inspirované

školou, dětskými popěvkami nebo ročními obdobím. Vymá zahrnutých klasických říkadel a rozpočítadel, navazujících na tradici české poezie pro děti (František Hrubín a další), tvoří básník i různé varianty zábavných limericků („Dvě slečny“). Jiné básně poukazují opět k tradici nezvalovských asociativních spojů („Zaříkání“). Autorovo básnění pro děti vychází z bytostného zaujetí současnými dětmi a z tvořivého využití klasických forem v nových významech. A navíc se ilustrování této sbírky ujala Alžběta Skálová, která je již etablovanou ilustrátorkou a autorkou ceněných obrázkových knih (*Pampe a Šinka*, 2010) a zaměřuje se zejména na příběhy se zvířecími hrdiny a na poezii pro malé čtenáře. Ilustrace vynikají tlumenou barevností a mnohé detaily kresby skrývají potěšující humor („V japonské škole“). Sbíрка by měla být vydána i pro veřejnost, byla by škoda, kdyby se nemohla nabízet dalším čtenářům.

Jana Čeňková

Radek Malý: *Kamarádi z abecedy*, ilustrace František Petrák, Host, Brno 2012

Radek Malý: *Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky*, ilustrace Alžběta Skálová, Triton, Praha 2013